

לכל איש יש שם

להקת הסטודנטים של ירושלים חוגגת 80 לזן בירון

חלי לבנה

להקת הסטודנטים ירושלים היא להקת מחול, אשר נוסדה בשנת 1956 על ידי קבוצת סטודנטים מירושלים, ובראשם **ד"ר דן רונן** ז"ל. במהרה הפכה הלהקה לאחד מהרכבי הפולקלור המובילים בישראל. הלהקה נחשבה לשגרירת התרבות והפולקלור של מדינת ישראל, כאשר הייתה בין הלהקות הראשונות שייצגה את מדינת ישראל בפסטיבלים רבים ברחבי העולם, ואף זכתה בעשרות פרסים.

הלהקה מתמקדת בעיקר בפולקלור ישראלי יהודי. רפרטואר הלהקה הוא אוסף של ריקודים, שירים ונעימות של הפולקלור הישראלי והיהודי. הרפרטואר מציג פולקלור אתני של קהילות יהודיות מתימן, איראן, טורקיה, צפון אפריקה, מדינות הבלקן, רומניה, פולין ומדינות ברית המועצות לשעבר. בנוסף, מוצגות בהופעה יצירות ישראליות בעלות אופי וניחוח ים תיכוני. הריקודים ושירי הלהקה מלווים תמיד על ידי תזמורת כלים אקוסטיים.

הבר של דן - "בירמן"

דן בירון - זה שם האיש. קומתו אכן גבוהה ואופן חיוכו נקבע על פי צליליו של חביב ליבו - האקורדיון. "נגן לי משהו..." הפצירה בו האישה המתולתלת, "משהו ישן וטוב..." המשיכה בבקשתה.

דן הוציא את האקורדיון השמור שלו מארזתו המהודקת, ואחז בו בשתי כפות ידיים איתנות. אצבעותיו הארוכות של דן התפזרו בבת אחת על קלידי האקורדיון מצידו האחד, ועל הכפתורים הקטנטנים מצידו השני והחלו לפרוט עליו בדיוקנות נחרצת.

לילה. ינואר. ירושלים. גשם זלעפות שטף וצחצח את

המוני אדם הצטופפו אט אט בלובי האולם במבשרת ציון. כל האורחים המכובדים הגיעו כדי לחגוג ל**דן בירון** יום הולדת שמונים. עיגולי עיגולים של צלחות עמוסות כל טוב חיכו על השולחנות לאורחים המכובדים שהגיעו, ותכף יאכלו לרוב מדגת הארץ, חלב ודבש וכל מידותיה הטובות.

השיחות בין האורחים לא היו שיחות סרק כלל וכלל. אלה היו שיחות לעומקם של זיכרונות מימים יפים, בהם בילו יחדיו, כשהמשתתף לכולם הוא "להקת הסטודנטים של ירושלים" בניצוחו של **דן בירון**, מנהל הלהקה שנים רבות, וכיום מנהלה המוזיקלי שהפך מזמן למיתוס עבור כולם.

אחרי זמן מה נכנס ללובי האולם בצעדים גדולים ובטוחים גבר חסון ורחב. שיערו מתולתל, צבעו שיבה אך יציב, המסתלסל עד לכתפיים. על ראשו כובע בגוונים של חום. "שלום לכולם" רעם בקול נמוך ועמוק, כיאה לגבר שנוכחותו מקדימה את זמננו. בין שפתיו היבשות מעט נלחצה סיגריה המחפשת אש. זהו דן - **דן בירון**, ניכר עליו שמספר שנותיו הגבוה הוא רק סמנטיקה וחיים שלמים עוד לפניו...

כשנכנסו כולם, מן הלובי הצר, אל תוך הסטודיו רחב הידיים ותפסו את מקומם, להקת הנגנים כולה כבר ישבה על קצה הבמה וכולם החלו לנגן על הכלים.

מיד קפצו אל מרכז הרחבה רקדני הלהקה והחלו לקפץ ולרקוד, נשאבים במכונת הזמן אל מחוזות יפים, ולפסטיבלים הגדולים בעולם, בהם השתתפו כלהקה. החיבור ביניהם נראה טבעי וזורם, והחיוך שעטו על פניהם הוכיח לקהל המשולהב כמה כיף היה להם בלהקה.

לכל איש יש שם
שנתן לו אלוהים
ונתנו לו אביו ואימו
לכל איש יש שם
שנתנו לו קומתו
ואופן חיוכו

זלדה מישקובסקי

למטה משמאל:

שוקי גושן - חליל; רוני מילוא, גדעון פוזן ויעקב פרי - חצוצרה; דן בירון - אקורדיון; אוריאל ויינשטיין - חליל; אילן פרידלנד, אורי סולומונוביץ וקובי בוזו - כלי פריטה.

למעלה מימין:

אדי סומירן - קלרינט; ליאור גרוסמן - אקורדיון; עמיחי גיבנט - כינור.

מנהל ומפיק הלהקה:

איתמר מדלל;

מנהל מוזיקלי: דן בירון.**בין הכוריאוגרפים של הלהקה:**

פרופ' מיכה ספירו, יונתן כרמון ז"ל, יוסי מדלל ופרופ' תמר רז.

"גם אני וגם **שרי אשתי (שרי רז)** - העיתונאית, אשת הרדיו וטלביזיה. **ח.ל.**), שנינו אנשי שידור. אנחנו יותר משישים שנה בשידור. לפני הטלביזיה עבדנו ברדיו. שרי הייתה קריינית מגיל 16. אנחנו נשואים 55 שנים. אני ביליתי בחדרי עריכה יותר זמן מאשר בבית. הילדים גדלו לתוך העולם הזה. הם נסעו איתי ועם שרי לכל העולם.

החיים שלי עברו כל הזמן בעשייה. כשהייתי כתב חדשות, הייתי מביא כל יום סיפור חדש. אתה עסוק כל הזמן ואין לך זמן להרהורים מיותרים.

אבי, **ד"ר אברהם בירון**, נפטר לפני חמישים שנה. הוא עלה ארצה כשהיה בן שנה מאוקרינה וחי את כל ימיו בפלשתינה, בתקופת המנדט התורכי. אבא שלי היה וטרינר. למד בריאלי בחיפה. כשהיה בן 17 סיים את בית הספר ובגיל 21 כבר היה ד"ר. אבי ידע עשרים שפות שונות על בוריין. היו מזמינים אותו לתרגם. אבי תרגם כארבעים ספרי מדע מרוסית לאנגלית.

כשהייתי ילד חוויתי בין היתר גם את מלחמת השחרור. אבי היה באותה תקופה לוחם בירושלים. עברתי ילדות של "ילד מצור". ילד מצור אוכל הכל. אין אוכל שלא אוכלים. בזמנו היו משתמשים בדלי אחד בלבד של מים ביום, לכל המשפחה. לא היו ביצים. היינו אוכלים אבקת ביצים. לא היה שמן. היו משתמשים בכל דבר - שורשים, חוביזה, עלים שונים של צמחים.

האבנים המלבניות של העיר הזו והחליק אותן עוד יותר רגעים קודם לכן, הייתי בדרכי ל"בר של דן" - "בירמן" שמו. נכנסתי לבר ואת פניי קיבלה להקת נגנים חיה. באותו הערב ניגנה להקה חיה, ממש כמו בכל ערב בבר.

את קירות הבר מצפות עבודות אומנות של טובי הציירים בישראל ופריטי פריטים נדירים של אמנים מוכשרים מתחומים שונים. מצד שמאל של הבר ישבה על כסא בר גבוה, דוגמנית ציור, ומולה קבוצה של אנשים שבאו לאייה, לשמוע מוזיקה טובה ולשתות משהו חם. מימין לפתח הבר ישבו שני בחורים עם שטריימל, כיפה שחורה וזקן עבות, ושרו יחד עם הלהקה, בשמחה חרדית אופיינית, מוזיקה אמריקאית טובה. ביניהם ישב **דן בירון** והוא מספר:

המקום הזה משקף אותי. כשיצאתי לגמלאות, החלטתי שאני רוצה שיהיה לי מקום שבכל ערב תהיה בו הופעה חיה. בכל יום יש בבר מוזיקה אחרת: ג'אז מקסיקני, דיקסי לייט, ג'אם סשן ועוד. ובימי חמישי אני מנגן מוסיקה בלקנית שאני מאוד אוהב עם הלהקה שלי.

אני במאי, וההתרגשות הגדולה ביותר שלי היא כשאני מתכנן משהו וזה יוצא בדיוק באופן שרציתי. שהתפאורה, המקליט והאביזרים - הכל יגיע לאופטימום. ביימתי המון תוכניות טלביזיה כגון: 'עסק הנהר האדום', 'גזוז', 'עוד להיט', 'עד פופ' ועוד...

משפחה:

באותה תקופה באו לראיין אותי מכל מקום, ודווקא בדרך הזו קיבלתי המון חשיפה.

אתה חושב שיכול להיות לך מחליף בלהקה?

הלוואי שיבוא מישהו ויוכל להחליף אותי. לדאבוני, אין הרבה אקורדיוניסטים ברמה גבוהה. כמנהל מוזיקלי של הלהקה, אני דואג שהמוזיקה תשרת הכי נכון את הרקדנים, ושתישמע מייצגת את הטעמים, הריחות והצבעים של הפולקלור הישראלי. המומחיות שלי היא המוזיקה הבלקנית.

פרופסור תמר רז, ספרי מעט על עצמך ואיך הגעת לרקוד בלהקה.

כשהשתחררתי מהצבא הגעתי לבחינות. חברה שלי נבחנה ובאתי והתקבלתי. זה היה באוקטובר 1988. הייתי ארבע שנים רקדנית מן השורה, ואחר כך הפכתי להיות גם המדריכה והמנהלת האומנותית למשך מעל 15 שנה. תוך כדי זה למדתי באוניברסיטה העברית כימיה.

ספרי מעט על הלהקה.

הלהקה היא משפחה טוטלית, מלאה. אנחנו בקשר כל הזמן ועד היום חברים מאוד טובים. החברים

עד היום נשארנו בי סממנים – אני אוכל הכל ולא מבזבז מים.

היום אני מאוד מתגעגע לאימא שלי. אני ואמי היינו קרובים מאוד. היא גידלה אותי ואת אחי הצעיר ממני בשנתיים וחצי. אחי נולד כבד שמיעה, ואמי טיפלה בו במסירות אין קץ. היא הייתה מורה למלאכת יד ולעברית. ילידת גרמניה. היא נפטרה לפני שלוש שנים בגיל 98 וחצי. הייתה מגיעה לבר שלי המון ועשתה במו ידיה את פאי הלימון המפורסם שלנו פה בבר. הבן שלי למד ממנה להכין את פאי הלימון, אבל הוא תמיד אומר שכשהוא היה מכין את הפאי יחד איתה זה היה מושלם, וכשהוא מכין אותו לבד, זה אף פעם לא יוצא אותו הדבר.

בבית הוריי היו מתכנסים הרבה אנשים. כמעט בכל שבוע היו מגיעים חברים של אבא שלי ושרים שירים בחסית עם מנדולינה ובלויקה. כבר כילד ידעתי לשיר עשרות שירים ברוסית, אבל לא הבנתי את פירוש המילים. היום אני עדיין יכול לשיר אותם.

האם היית רוצה להגיע להישגים בדברים נוספים?

אנשים תמיד רוצים יותר, אבל באופן כללי, כשאני מביט לאחור, אני לא מבין איך יכולתי להספיק את כל מה שעשיתי ועשיתי המון.

רצת גם לפוליטיקה...

בעניין הפוליטיקה, רצתי בראש "עלה ירוק". אני דווקא די שלם עם זה שלא זכיתי, כי אז הייתי צריך להסתובב עם עורכי דין ואני בכלל אוהב את המוזיקה...

פרטואר הלהקה הוא אוסף של ריקודים, שירים ונעימות של הפולקלור הישראלי והיהודי. הפרטואר מציג פולקלור אתני של קהילות יהודיות מתימן, איראן, טורקיה, צפון אפריקה, מדינות הבלקן, רומניה, פולין ומדינות ברית המועצות לשעבר.

חברי הלהקה בריקודים סוערים במסיבה

שנון וחכם. הוא תמיד אומר שהוא היחיד שקרא את הדוקטורט שלי... הוא הפך את הלהקה למשפחה.

אף אחד מאיתנו לא הרוויח בלהקה כסף, אף פעם. מעולם לא רציתי לקבל שכר. לא רציתי ללכלך את העולם הזה. רציתי להשאיר אותו נקי ויפה, וכך כל הלהקה. אף אחד לא מקבל שכר. כשהלהקה מרוויחה כסף מהופעות, הכסף הולך לנסיעות של ההופעות בחו"ל. אנשים מגיעים ללהקה לרקוד עבור הנשמה ולא עבור תמורה כלכלית.

רוב הרקדנים בלהקה רקדו הרבה שנים. לפחות שבע, שמונה שנים בלהקה, והכל בהתנדבות. זה נותן כוח אחר, משמעות. יש בזה משהו מאוד נקי, זה תמיד שמר על התמימות שלי, על הנאיביות.

היה גם קסם רב בנסיעות לפסטיבלים. דן היה עומד זקוף, והוא בחור גבוה מאוד, וזה איכשהו היה ממגנט את העוברים ושבים. כולם נשאבו אלינו, לשמוע ולראות אותנו. הייתה כריזמה מיוחדת. כולם רקדו, ניגנו, שרו ושתו. פשוט עולם יפה. זה שמר על התמימות שתמיד ליוותה אותי. יש ב"ביחד" הזה שלנו, משהו חזק מאוד. בלהקה כולם חברים ללא הבדלי דעות פוליטיות או הבדלים בכלל. ודן הוא אדם שאפשר תמיד להביט וללמוד ממנו.

דן בן שמונים וחי את החיים בצורה מלאה. אחרי שיצא לפנסיה פתח בר מצליח. הוא מטפח את המוזיקה. כל הזמן נמצא עם צעירים, וחי את החיים בצורה טובה. דן הוא איש של אנשים.

מהלהקה תמיד יבואו לעזור בשעת צרה והם חבריי לכל החיים. הופענו המון בכל העולם, והיו לנו גם הופעות בעלות אופי מיוחד. למשל, באחת הנסיעות שהייתה למקסיקו, התברר שאנחנו עומדים להופיע בכלא, לפני אסירים... אני זוכרת ששמו עלינו חותמות. הופענו בחצר, שיחקנו כדורסל עם האסירים, ואז הבנו שבעצם הופענו בפני אנשים, גנבים ורוצחים.

עברנו יחד חוויות קטנות וגדולות, חוויות המצחיקות אותנו עד היום. לאורך כל הדורות, כולם מכירים את כולם בלהקה. אנחנו נפגשים גם ב"בירמן" בכל אירוע שמתקיים. דן מזמין את כולם ואנחנו מאוד מחוברים.

לאורך כל השנים וההופעות, תמיד רקדנו עם מוזיקה חיה. גם בחזרות עצמן. אנחנו - הרקדנים ותזמורת הלהקה - אחד הם. גם בארץ וגם בחו"ל. הריקודים שהלהקה רוקדת הם ריקודים ישנים, שחברו לפני חמישים שנה, כמו "ימין ושמאל", למשל, וריקודים חדשים יותר. הלהקה רוקדת בלקני, בולגרי ועוד. הלהקה קיימת ורוקדת עד היום. הרקדנים צעירים אבל התזמורת מתבגרת. התזמורת מורכבת כמעט מאותם נגנים מאז ועד היום, עם שינויים פה ושם.

ספרי על דן בירון האיש.

דן הוא אדם של אנשים. הוא חבר טוטלי, הדמות והרוח של הלהקה. הלכנו אחריו תמיד. הוא עושה בשבילנו הכל ואנחנו בשבילו הכל. דן הוא איש כל כך מצחיק,

דן בן שמונים
וחי את החיים
בצורה טוטלית.
אחרי שיצא
לפנסיה פתח
בר מצליח.
הוא מטפח את
המוזיקה. כל
הזמן נמצא עם
צעירים, וחי את
החיים בצורה
טובה. דן הוא
איש של אנשים.